

УДК 338.2:336.748.12

Оскома Олена Володимирівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів, обліку та маркетингу

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Буштин Лілія Володимирівна

студентка

Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ІНФЛЯЦІЇ

Анотація. В статті розглянуто питання статистичного вивчення інфляції як складне соціально-економічне явище в Україні. Інфляція є однією з найбільш гострих проблем розвитку економіки країни. Проаналізовано проблеми та недоліки. Виявлено причини виникнення інфляції, її наслідки, запропоновано шляхи вирішення задля соціально-економічного розвитку країни та впровадження антиінфляційних заходів з метою подолання інфляції.

Ключові слова: інфляція, ціна, знецінення грошей, економіка країни, антиінфляційна політика, наслідки інфляції.

Постановка проблеми. Інфляція в Україні та її негативні наслідки є однією із самих актуальних проблем державного управління, яка потребує особливої уваги до вивчення її сутності, причин виникнення, особливостей, закономірностей розвитку та напрямків боротьби з інфляцією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основу теоретичного вивчення інфляційних процесів та методологічну базу аналізу даного явища заклали у своїх працях С. Брю, Р. Габбард, Дж. Гелбрейт, Г. Глен, Х.

Джонсон, Е. Дане. Варто згадати праці таких українських економістів: В. Андрущенко, О. Близнюк, О. Василик, В. Вітлінський, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Єпіфанов, О. Кашперська, О. Коваленко, С. Ковальчук, С. Колач, Т. Комар.

Мета статті. Метою є вивчення питання природи інфляції, причин виникнення, соціально-економічних наслідків інфляції, видів, факторів, що зумовлюють інфляційний процес.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інфляція – це знецінення грошей внаслідок перевищення грошової маси над обсягом товарів, робіт і послуг.

В економічній науці розрізняють наступні причини інфляції:

- зростання державних витрат, для фінансування яких держава вдається до грошової емісії, збільшуючи грошову масу понад потреби товарного обігу. Найбільш яскраво виражено у воєнні та кризові періоди;
- надмірне розширення грошової маси за рахунок масового кредитування, причому фінансовий ресурс для кредитування береться не з заощаджень, а з емісії незабезпеченої валюти;
- монополія великих фірм на визначення ціни і власних витрат виробництва, особливо в сировинних галузях;
- монополія профспілок, яка обмежує можливості ринкового механізму визначати прийнятний для економіки рівень заробітної плати;
- скорочення реального обсягу національного виробництва, яке при стабільному рівні грошової маси призводить до зростання цін, так як меншого обсягу товарів і послуг відповідає колишню кількість грошей;
- збільшення і введення нових державних податків, мит [2].

Необхідність і актуальність статистичного вивчення інфляції та цін зумовлена такими соціально-економічними наслідками інфляції:

1. Вплив інфляції на економічне зростання. З розвитком інфляції економічне зростання сповільнюється, відбувається перехід капіталу

від виробництва до торгівлі, де оборот капіталу є більш швидким і прибутковим, а також легше уникнути оподаткування.

2. Вплив інфляції на накопичення. Він проявляється в зміні структури накопичення і в скороченні його реального обсягу. Скорочення реального грошового капіталу і зниження його прибутковості призводять до девальвації нарахованої частини національного доходу.
3. Вплив інфляції на кредит. Інфляція робить надання коштів в кредит для кредитора не вигідним і вигідним для боржника, призводить до зміни структури кредиту, обмежує кредитування.
4. Вплив інфляції на платіжний баланс виражається в скороченні експорту і збільшенні імпорту в країну, де ціни поступово зростають. Підвищення цін означає внутрішню девальвацію валют, зниження їх купівельної спроможності.
5. Вплив інфляції на міжнародні валютні відносини. Інфляція не тільки підриває економічне зростання всередині країни, а й підвищує рівень світових ринкових цін. Під впливом інфляції темпи зростання цін на світовому ринку не тільки порівнюються зі змінами внутрішніх цін, а й перевищують їх.

Основними показниками інфляції та її рівня є система зведених індексів цін: індекс промислових цін; сільськогосподарський індекс цін; індекс транспортних тарифів; зовнішньоторговельний індекс; індекс капітальних вкладень; індекс споживчих цін та індекси – дефлятори [4].

Існує досить велика кількість підходів до класифікації розглянутого економічного явища. Так, можна виділити такі види інфляції виходячи з її темпів: повзуча; помірною; галопуюча; гіперінфляція. Під повзучою інфляцією розуміється зростання цін на популярні товари та послуги, що виражається в декілька відсотків.

При помірній інфляції ціни зростають приблизно на 5-10% в рік. Як і в випадку з першим різновидом розглянутого економічного явища, відповідні показники практично не впливають негативно на господарство держави і відображають, знову ж таки, перевищення попиту над пропозицією внаслідок наявності у населення країни стабільних доходів.

При галопуючої інфляції ціни зростають на кілька десятків відсотків в рік. Наслідки галопуючої інфляції - як правило, знецінення доходів населення, зменшення кількості робочих місць внаслідок виходу з ринку різних підприємств [3].

Держава зобов'язана реагувати на подібний стан справ в економіці, проводити необхідні реформи, інакше галопуюча інфляція може перерости в неконтрольоване зростання цін - гіперінфляцію, відображену в сотнях відсотків на рік. У цій ситуації в державі може виникнути масштабний соціальний і політична криза.

Для успішної боротьби з інфляцією треба комплексно діяти в двох напрямках:

1. Вжити термінових антиінфляційних заходів: контролювати банківську систему, взяти під контроль ціни на соціально значущі товари, контролювати діяльність експортерів.
2. Взяти стратегічний курс на зміцнення економіки держави: виконання поставлених цілей по інфляції, зміна бюджетної політики, створення комфортних умов для розвитку бізнесу [1].

Висновки. Інфляція є негативною рисою розвитку економіки країни, бо вона гальмує дуже багато чинників, які повинні допомагати державі, підвищувати економічний рівень.

Наслідки інфляції складні і різноманітні. Внаслідок інфляції у соціальній сфері відбувається перерозподіл доходів та багатства між різними верствами суспільства, скорочуються заощадження населення, це

призводить до зростання безробіття, зниження життєвого рівня всіх верств населення, посилення соціальної напруженості в суспільстві.

Необхідність зниження інфляції, її подолання вимагає величезних зусиль у забезпеченні економічного зростання та розвитку. Для успішної боротьби з інфляцією використовують антиінфляційну політику. Найбільш реалістичною метою антиінфляційної політики є не абсолютне знищення інфляції, а зниження інфляційного напруження і підтримку її темпів на стабільно низькому та передбачуваному рівні. Успішне здійснення антиінфляційної політики можливе лише на основі застосування законів економіки, що регулюють всі сфери ринкових відносин і безумовного виконання існуючого законодавства.

Література

1. Антиінфляційна політика держави. URL: https://pidruchniki.com/15660212/politekonomiya/antiinflyatsiyna_politika_derzhavi
2. Головні причини та наслідки інфляції. URL: https://pidruchniki.com/18340719/finansii/golovni_prichini_naslidki_inflyatsiyi
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>